

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving
over de Vlaamse sociale bescherming, wat betreft de handhaving
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

De Vlaamse sociale bescherming werd de afgelopen jaren uitgebreid met diverse sectoren. Als gevolg daarvan is het noodzakelijk de handhavingsbepalingen voor de verschillende sectoren beter af te stemmen op elkaar. Met dit decreet wordt ingezet op robuuste handhavingsmechanismen, die het sluitstuk vormen van kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning.

Het decreet bevat tevens wijzigingsbepalingen die onder meer betrekking hebben op de volgende elementen:

- termijn voor facturatie van tegemoetkomingen aan de zorgkas;
- bewijslast voor personen op wie de Vlaamse sociale bescherming niet van toepassing is;
- schorsing van de uitbetaling van zorgbudgetten voor de gebruikers tegen wie de zorgkas of het agentschap een openstaande terugvordering heeft wegens ten onrechte ontvangen tegemoetkomingen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Het voorontwerp van decreet behoort tot het beleidsveld sociale bescherming.

Operationele doelstelling 1.2.2 in de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2024-2029 luidt als volgt: “We stroomlijnen de handhavingketen om te komen tot een meer consistente en onderbouwde aanpak over de sectoren heen.”

Voorliggend voorontwerp van decreet past binnen voormelde beleidsdoelstelling.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het gunstige advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 11 juni 2026. In het advies wordt bevestigd dat het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist is.

De Inspectie van Financiën maakt de volgende opmerkingen:

- *"Art. 4 voorziet erin dat 'De Vlaamse Regering kan bepalen dat personen op wie de Vlaamse Sociale Bescherming niet van toepassing is, daarvan het bewijs moeten leveren. De Vlaamse Regering bepaalt in voorkomend geval de modaliteiten van de bewijsvoering.' Het lijkt IF logistiek logischer dat het decreet erin voorziet dat de bewijslast berust bij de betreffende personen, en in voorkomend geval voorziet in een rechtsgrond om de nadere regels te bepalen door de Vlaamse Regering. Dezelfde bemerking geldt voor het ten laste leggen van gemaakte kosten door laattijdige bewijsvoering door de betreffende personen."*

Repliek:

De betreffende bepaling in het voorontwerp van decreet werd aangepast en luidt nu als volgt: *"De Vlaamse Regering bepaalt in welk gevallen personen op wie de VSB niet van toepassing is, daarvan zelf het bewijs moeten leveren. [...]"*.

Het agentschap VSB ontvangt jaarlijks een bestand van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid met identificatiegegevens van personen op wie de VSB niet van toepassing is. Personen van wie het agentschap de identificatiegegevens niet heeft ontvangen via dat bestand, moeten zelf het bewijs bezorgen aan het agentschap of de zorgkas dat ze niet onder het toepassingsgebied vallen. Om die reden is het van belang om op decretaal niveau een delegatie te verlenen aan de Vlaamse Regering om te bepalen in welke gevallen personen zelf voor de bewijsvoering moeten zorgen.

- *"Er worden termijnen voorzien om beroep in te stellen bij de arbeidsrechtbank dan wel de Raad van State. IF vraagt zich af of deze termijnen niet geregeld worden door deze instanties of de respectievelijke wetten die erop van toepassing zijn."*

Repliek:

De expliciete vermelding van de termijn is bedoeld om de leesbaarheid en coherentie van de regelgeving te bevorderen, de informatie naar de rechtsonderhorige in het kader van de rechtszekerheid te optimaliseren, hetgeen de effectieve toegang tot de rechter versterkt en de efficiëntie van de gerechtelijke procedures verhoogt. Ook in het verleden werden reeds gelijkaardige passages opgenomen in de VSB-regelgeving.

Er is daarbij voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van de impliciete bevoegdheden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2026/216 van 18 juni 2026.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het voorontwerp van decreet bevat volgende wijzigingen.

Wijziging van de handhabingsbepalingen binnen de pijlers VSB met derdebetalersregeling

Handhaving omvat een keten van activiteiten waarmee de overheid actief toezicht houdt op de naleving van regelgeving en individuele besluiten, het voorkomen van inbreuken en het ondernemen van actie tegen handelingen die daarmee in strijd zijn.

Via handhaving kijkt de overheid toe op de correcte naleving van de regelgeving met als doel:

- Het waarborgen van kwaliteit van zorg door voorzieningen en intermediairen;
- De bescherming van burgers en kwetsbare groepen in onze samenleving;
- De correcte besteding van overheidsmiddelen.

Handhaving begint met het opstellen van duidelijke regelgeving met het oog op het bereiken van bovenstaande doelstellingen. De huidige handhavingsbepalingen in het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming (decreet VSB) en haar uitvoeringsbesluiten blijken in de praktijk te kort te schieten om te handhaven in de pijlers met derdebetalerssystemen.

Het decreet VSB van 18 mei 2018 en haar uitvoeringsbesluit bevatte handhavingsbepalingen voor de pijlers met derdebetalerssystemen die op 1 januari 2019 ingekanteld werden: het gaat om de tegemoetkoming voor mobiliteitshulpmiddelen en de tegemoetkomingen voor de ouderenvoorzieningen die als eerste in VSB inkantelden ten gevolge van de zesde staatshervorming.

Met het decreet van 18 juni 2021 tot wijziging van regelgeving in het kader van de Vlaamse sociale bescherming werden de volgende pijlers in VSB ingekanteld: de psychiatrische verzorgingstehuizen, initiatieven van beschut wonen, revalidatieovereenkomsten, revalidatieziekenhuizen en multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve verzorging en het multidisciplinair overleg.

Met het decreet van 18 juni 2021 werden handhavingsbepalingen aan het decreet VSB toegevoegd die een overname waren van bepalingen uit de ZIV-wetgeving/het Overnamedecreet. Dit heeft geleid tot tegenstrijdigheden binnen het decreet VSB van 18 mei 2018 waardoor handhaving binnen de pijlers met derdebetalerssystemen sindsdien moeilijk toepasbaar is.

Met dit voorstel van decreet willen we dit verhelpen. We vereenvoudigen en verduidelijken de handhavingsbepalingen, waarbij we komen tot volgende mogelijke bestuurlijke maatregelen:

- Schorsing van uitbetaling van de tegemoetkomingen binnen VSB
De uitbetalingen door de zorgkassen kunnen volledig of gedeeltelijk geschorst worden voor een periode van maximaal twaalf maanden.
Schorsing van betaling wordt opgelegd aan de zorgvoorziening, de vervoerder, de indicatiesteller of de deelnemer aan het multidisciplinair overleg.
- Schorsing en intrekking van de erkenning als indicatiesteller
Een erkenning van een organisatie, zorgvoorziening of zorgverlener als indicatiesteller kan worden geschorst.
- Schorsing en intrekking van de machtiging als verstrekker van mobiliteitshulpmiddelen
- Opleggen van een administratieve geldboete
Het Agentschap Vlaamse Sociale bescherming kan een administratieve geldboete opleggen, die minstens 1.000 euro en maximaal 100.000 euro bedraagt.
De administratieve geldboete wordt opgelegd aan de zorgvoorziening, de verstrekker van mobiliteitshulpmiddelen, de vervoerder, de indicatiesteller of de deelnemer aan het multidisciplinair overleg.
- Bestuurlijke verbeurdverklaring
Naast de administratieve geldboete kan het agentschap ook een bestuurlijke verbeurdverklaring opleggen.

Aanpassing van de termijn voor de facturatie van tegemoetkomingen aan de zorgkas

Zorgvoorzieningen binnen de Vlaamse Sociale Bescherming hebben momenteel twee jaar de tijd om hun prestaties aan de zorgkas te factureren. Dit wordt als te lang ervaren.

Sinds de inkanteling van de pijlers in VSB is de gegevensuitwisseling tussen zorgvoorzieningen en zorgkassen gedigitaliseerd, inclusief het facturatieproces. Nu dit proces voor alle sectoren op kruissnelheid is gekomen, willen we de termijn om te factureren inkorten. Het inkorten van de facturatietermijn zorgt voor een sneller en duidelijker financieel overzicht voor alle partijen, waardoor discussies en onzekerheden worden verminderd. Daarnaast verbetert het de cashflow en administratieve efficiëntie, wat zowel de factureerder als de betaler ten goede komt.

De Vlaamse Regering zal de termijn bepalen waarbinnen tegemoetkomingen aan de zorgkas kunnen worden gefactureerd. De Vlaamse Regering kan ook de wijze bepalen waarop en de voorwaarden waaronder deze termijn wordt geschorst of gestuit.

Voor de zorgbudgetten die de zorgkas aan natuurlijke personen uitbetaalt, wijzigt de situatie niet. Wel wordt de regeling in het decreet verduidelijkt. Het zorgbudget kan niet uitgevoerd worden voor een periode die verder in het verleden ligt dan twee jaar, te rekenen vanaf de start van de uitvoering van de tegemoetkoming. Artikel 2244 tot en met 2250 van het oud Burgerlijk Wetboek zijn van overeenkomstige toepassing, dit houdt in dat na een vonnis van een arbeidsrechtbank waarbij zorgbudgetten met terugwerkende kracht alsnog worden toegekend, eventuele zorgbudgetten die verder in het verleden liggen dan twee jaar, toch uitbetaald worden.

Handvaten om te bekomen dat personen op wie de Vlaamse sociale bescherming niet van toepassing is, daarvan tijdig het bewijs leveren

Het Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming kent bestandsmatig (KSZ) niet alle personen op wie de Vlaamse sociale bescherming niet van toepassing is, en die dus vrijgesteld zijn van premiebetaling. Die personen moeten het bewijs leveren dat zij vrijgesteld zijn. Personen die het gevraagde bewijsstuk niet aanleveren, krijgen een administratieve geldboete opgelegd na twee niet-betaalde of onvolledig betaalde premies.

Als de personen in kwestie blijven nalaten hun vrijstelling te bewijzen, wordt het dossier overgemaakt aan de gerechtsdeurwaarder voor invordering van de achterstallige premies en administratieve geldboete. Dat leidt momenteel tot situaties waarin de invorderingskosten oplopen alvorens de personen in kwestie alsnog bewijzen niet onder het toepassingsgebied te vallen. De achterstallige premies en opgelegde administratieve geldboetes zijn niet meer verschuldigd, de uitvoerbare titel vervalt en de invorderingskosten vallen ten laste van het Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt de mogelijkheid gecreëerd voor de Vlaamse Regering om de invorderingskosten die ontstaan ten gevolge van het laattijdig bewijs van vrijstelling van premiebetaling, ten laste te leggen van de persoon in kwestie. Bij besluit van de Vlaamse Regering wordt in voorkomend geval bepaald wat moet worden verstaan onder 'laattijdige bewijsvoering'.

Schorsing van uitbetaling ten aanzien van een gebruiker die niet ingaat op het verzoek de teruggevorderde middelen te betalen

Er is in de regelgeving bepaald dat een zorgkas ten onrechte uitbetaalde tegemoetkomingen aan de gebruiker compenseert op nog uit te betalen tegemoetkomingen, als de waarde van ten onrechte uitbetaalde bedrag binnen de 24 maanden kan gecompenseerd worden.

Is het bedrag van de ten onrechte uitbetaalde tegemoetkoming groter, dan moet de zorgkas het bedrag terugvorderen via een aangetekende brief. De termijn die nodig is om te compenseren, wordt dan immers te lang. De gebruiker moet verplicht de terugvordering terugbetalen, al is er wel de mogelijkheid van een afbetalingsplan. Betaalt de gebruiker niet terug, dan wordt een gerechtsdeurwaarder ingeschakeld.

De administratie merkt dat sommige gebruikers een dergelijke openstaande terugvordering toch niet terugbetalen, en dat de zorgkas soms terzelfdertijd andere of later toegekende zorgbudgetten aan de betrokkene uitbetaalt. Dat is niet wenselijk.

Daarom wordt hier voorgesteld dat de zorgkas de uitbetaling van dergelijke zorgbudgetten schorst, zolang de gebruiker de openstaande terugvordering, inclusief invorderingskosten, niet volledig terugbetaald heeft. Van zodra de gebruiker de openstaande terugvordering vereffend heeft, zal de zorgkas retroactief de zorgbudgetten alsnog uitbetalen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

We verwijzen naar de toelichting bij de artikelen in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact.

B. ESR-TOETS

Dit ontwerp van decreet heeft geen impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit ontwerp van decreet heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

E. BRUSSELTOETS

Dit dossier is getoetst aan de criteria voor de Brusseltoets en behoeft geen specifieke aandacht of gediversifieerde aanpak.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet door de Vlaamse Regering wordt het ter advies voorgelegd aan de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In het geval dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst, zal deze in een volgende fase voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving over de Vlaamse sociale bescherming, wat betreft de handhaving en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen:

2.1 te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen;

2.2 te machtigen te beoordelen of voornoemde adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst;

2.3 te gelasten over het voormelde voorontwerp decreet het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline Gennez